

समविष्मन्ति देवताः । अतस्ते प्रतिपक्षान् विचिरेषा भवि-
ष्यति । ४ बहिष्कृतमानसोत्पत्त्य प्रथमस्तुतो तावत् । मा०
४।२।१५ यथा “कवन्ते वाजसातये सोमाः सहस्र
पालस इति सहस्रवती प्रतिपत्कायां” । प्रतिपद्यते प्रक-
ष्यते बहिष्कृतमानसोत्पत्ते एषा प्रतिपत् सा सहस्रवती
सहस्रवतीमेता एषा कायां” भा० । वा टाप् तत्तावत्
प्रतिपद्यति । प्रति+पद-कृ । १ अवगते अन्तरः २ स्त्रीकृते
भेदः “प्रतिपद्यं हि विचिरेनैरपि” सुभारः । ३ वि-
ज्ञानो च हेतवः आचिन्ता अस्ति गतिपूर्वकत्वेऽपि
नानोदात्तता । [राजनि० ।

प्रतिपद्यं शिफा स्त्री प्रतिपद्यं शिफाऽस्याः । इवन्तीह च
प्रतिपाणं पु० प्रति+पण-ञञ् । प्रतिरूपदेवने
प्रतिपादक लि० प्रति+पद-णिच्-लुट् । बोधके ।
प्रतिपादनं न० प्रति+पद-णिच्-भावे लुट् । १ दाने २ बो-
धने ३ प्रतिपत्तौ च भेदि० ।

प्रतिपाद्य लि० प्रति+पद-णिच्-कर्मणि यत् । बोधनीये
प्रतिपूजनं न० प्रतिरूपं पूजनं प्रा०स० । केनचित् पूजने कृते
तद्वत्तत्वे तेन पूजकस्य १ पूजने २ आभिमुख्येन पूजने च ।
प्रतिप्रदानं न० प्रति+प्रा+दा-भावे लुट् । १ प्रतिदाने
२ प्रत्यर्पणे च ।

प्रतिप्रसव पु० प्रति+प्र+सृ-ञञ् । १ निमिदस्य पुनः प्राप्तिश्च-
आवनायाम् । साकल्येऽव्ययी० । २ प्रभवसाकल्ये प्रति-
जन्मनीत्वर्थे । [भेदे आत्मावाक्यस्ये ८५४ उग्रम् ।
प्रतिप्रस्थाट पु० प्रति+प्र+स्था-टच् । सोमयानीये कृत्विग्-
प्रतिप्रस्थानं न० प्रतिपूजं प्रस्थानम् प्रा०स० । १ विरुद्धपञ्च-
मर्थे प्रतिपूजं प्रस्थानं यस्य प्रा०स० । २ तद्वति लि०
३ निपाद्ये यजुः १८ । १६ वेददी० ।

प्रतिप्रहार पु० प्रतिरूपः प्रहारः प्रा०स० । १ कृतप्रहारानु-
रूपप्रहारे २ प्रतिघातभेदे च ।

प्रतिप्रेष पु० प्रतिरूपः प्रेषः प्रा०स० । नियोजितेन नियोजितारं
प्रति पुनः प्रेषणे कात्या० २५।१०३ कर्कः ।

प्रतिफल लि० प्रतिफलति प्रति+फल-ञञ् । १ प्रतिविम्बे
वेन यत्कर्म कृतं २ तस्यानुरूपप्रतीकारे । साकल्ये अ-
व्ययी० । ३ फलसाकल्ये अव्ययी० ।

प्रतिफलनं न० प्रात+फल-भावे लुट् । प्रतिविम्बने सादृश्ये
प्रतिफलक लि० प्रति+फल-विकार्ये लुट् । प्रफुल्ले शब्दच०
प्रतिफल लि० प्रति+फल-कर्मणि कृ । १ प्रतिफलं २ साकल्येन
फलहे व्यापके च प्रतिबन्धस्ये दृश्यम् ।

प्रतिबन्ध पु० प्रति+बन्ध-भावे लुट् । १ प्रतिरोधे २ साकल्येन
बन्धने व्याप्तौ च “प्रतिबन्धद्वयः प्रतिबन्धज्ञानसु-
चानम्” वा०सू० “प्रतिबन्धो व्याप्तिव्याप्तिदर्शनाद्-
व्यापकज्ञानसुमानम्” प्र०भा० ।

प्रतिबन्धक लि० प्रतिबन्धाति प्रति+बन्ध+ण्वल् । १ प्रतिरो-
धके । स्त्रियां टाप् कापि अत इत्यम् । “बलवद्दृष्टिहे-
तुत्वमितिः स्यात् प्रतिबन्धिका” भाषा० । २ विटमे शब्दच०
प्रातबन्धकत्वञ्च कारणीभूताभावप्रतियोगित्वम् तच्च
न्यायाभावत्वेन न तु प्रतिबन्धकाभावत्वेनेति नान्यो-
न्यायवः । एवं प्रतिबन्धकाभावकृट एव कारणं तेन
न विषयज्ञाने मग्न्यादाभावेऽपि न कार्यमिति अनुमानं
चि० अतिरिक्तशक्तिनिरासे । तच्च पञ्चधा भवति यथा
तदन्तावुद्धिं प्रति तदभाववत्तानिश्चयत्वेन प्रतिबन्धक-
त्वम् । तदभावव्याप्यवत्तानिश्चयत्वेन २ तदभाववच्छेदक-
तया गृहीतधर्मवत्तानिश्चयत्वेन ३ तदसमानाधिकरण-
धर्मवत्तानिश्चयत्वेन ४ तदव्यापकतावच्छेदकतया गृहीत
धर्मावच्छिन्नाभाववत्तानिश्चयत्वेन ५ चेति । तत्राद्यं यथा
सुदो वज्रिनामिति बुद्धिं प्रति सुदो न वज्रिनामिति
निश्चयस्य प्रतिबन्धकत्वम् । द्वितीयं सुदो वज्रप्रभावव्या-
प्यमिति निश्चयस्य । तृतीयं जलवान्वज्रप्रभावमिति
निश्चयविशिष्टस्य जलवान् सुदः इति निश्चयस्य । चतुर्थं
वज्रप्रभवानाधिकरणजलवान् सुद इति निश्चयस्य । प-
ञ्चमं सुदो धूममिति बुद्धिं प्रति धूमव्यापकतावच्छेदक-
तया गृहीतं यद्वज्रित्वं तादृशवज्रित्वान्वज्रप्रभाववान्
सुद इति निश्चयस्येति । कार्यमात्रं प्रति तु कालिनी
लिङ्गाद्याः स्थातव्येषु प्रातबन्धकत्वम् । कश्चित् मयि-
मन्त्रादिन्यायेन प्रतिबन्धकत्वम् यथा दार्ढ्यं प्रति मयोः
प्रतिबन्धकत्वम् इति ।

प्रतिबन्धि(न्धी) प्रति+बन्ध-लृट् वा लीप् । प्रकृतैककले
प्रकृतं पुरुषस्य द्विगुणप्रकृतकल्पान्तरापादने प्रतिपादिते-
ऽनितान्तरप्रसङ्गकवाक्ये तत्रार्थे प्रतिबन्धीशब्दोऽपि
तन्मूलं सत्यम् । [मादौ जा० ७० । १२० अ० ।

प्रतिबन्ध पु० प्रतिरूपो बन्धुः प्रा०स० । बन्धुस्ये दोहि-
प्रतिबन्ध पु० प्रतिपूजं बन्धं यस्य । १ यत्र “प्रतिबन्धभेदिति”
वेद्यो० । प्रतिरूपं बन्धं यस्य । २ इत्यप्रत्यये लि० “यो मे
प्रतिबन्धो लोके” इति चण्वी । प्रतिगतं बन्धम् प्रा०स० ।
३ सामर्थ्ये न० लि० ।

प्रतिबाहु पु० प्रतिगतो बाहुश्च कात्या० ४० । बाहोरप्ये ४०००